

**Alkotmánybíróság
Főtitkár**

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/2123-5/2017.
Érkezett:	2018 JAN 17.
Példány:	1
Melléklet:	0 db
Kiszámlázott:	
←	
Ügyszám: IV/2123-2/2017.	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

2017. december 5-én kelt levelének megfelelően fent megnevezett indítványom érdemi indokolását a következők szerint egészítem ki.

Véleményem szerint az indítványomban megjelölt bírói döntésekben alkalmazott, 2006. február 1. és 2007. március 2-án hatályos Illetéktörvény 77/A. § (1) és 79. § (2) bekezdése együttes alkalmazása a **következő alaptörvényi rendelkezéseket sérti:**

1. „XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”
2. „XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”
3. „B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”
4. „28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

A hivatkozott jogszabályhelyek által teremtett helyzet ellentétes magának az Illetéktörvénynek az egyéb, alapvető szabályaival: az Itv. 1. § (1) alapján vagyonszerzési illetéket visszatértes vagyónátruházás esetén kell fizetni, valamint a 18. § (2) alapján az illetékfizetési kötelezettség az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megszerzésére terjed ki.

Továbbá sértik a bírói döntések a Ket.-nek az Alaptörvényből levezethető 2. § (1) bekezdését is, mely szerint az ügyfeleket a hatósági eljárásban megilleti a törvény előtti egyenlőség, ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni.

Indokaim a következők:

Az illetékelőleg intézményének háttere, szabályozásának változása

A bíróságok az illeték illetékkiszabásra bejelentéskor (2006-ban és 2007-ben) hatályos 1990. évi XCIII. törvényt alkalmazták. Az ekkor hatályos Illetéktörvényben szerepelt még az illetékelőleg intézménye. Ez azt jelentette, hogy az ingatlan átruházáshoz kapcsolódó vagyonszerzési illetéket már a szerződés fölhivatalba történő benyújtásakor meg kellett fizetni az ingatlan-nyilvántartási eljárás eredményét be nem várva. Az illetékfizetési kötelezettség ilyen módon történő szabályozásának indoka főképpen az volt, hogy ebben az időszakban az ingatlan-nyilvántartási eljárás jelentős ideig, akár évekig is elhúzódhatott az földhivatalok túlterheltsége, valamint nem megfelelő működése miatt. Az illetékelőleg létjogosultságát tehát eredetileg az elhúzódó földhivatali eljárások alapozták meg, ezzel ugyanis biztosítható volt, hogy az illeték megfizetése a tulajdonjog bejegyzésétől függetlenül megtörténhessen. 2013 január 1-től jelentősen módosult az Illetéktörvény és - többek között - az illetékelőleg intézménye is megszűnt. A törvény módosításához kapcsolódó miniszeri indoklás szerint „a földhivatali ügyintézés jelentősen gyorsabb és korszerűbb, mint a rendelkezés 1995-ös bevezetésekor volt, ezért indokolatlan a rendszer fenntartása, amely adminisztráció és költségsökkenést is eredményez”¹.

Az ügyben releváns, az illetékkiszabásra bejelentéskor hatályos, az illetékelőlegre az adóhatóság és a bíróságok által alkalmazott jogszabályhely a következőképpen hangzott: A meg nem fizetett illeték bármikor törölhető, a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza. (79. § (2))

¹ <https://www.rsm.hu/blog/2013/01/az-illetekjogszabalyok-fontosabb-valtozasai-2013-ban>

Az Itv. 2013-as módosítása egységesítette a meg nem fizetett illeték törlésének és a megfizetett illeték visszatérítésének határidejét az Art. elévülési szabályaira történő utalással. Emellett a törvény lehetővé tette az illeték hivatalból történő visszatérítését, illetve törlését, akkor is, ha a vagyonszerzést a bíróság szünteti meg vagy korlátozza a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan.²³

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény 164. § (1) szerint a költségvetési támogatás igényléséhez, a túlfizetés visszaigényléséhez való jog - ha törvény másként nem rendelkezik - annak a naptári évnek az utolsó napjától számított 5 év elteltével évül el, amelyben az annak igényléséhez való jog megnyílt. A 2013. január 1-jei módosulás folytán tehát a megfizetéstől számított 5 éves objektív határidő helyett a jóval kedvezőbb, életszerűbb és a jogrendben általánosan ismert szubjektív elévülési számítási mód kerül alkalmazásra illetékügyekben is.

E helyütt érdemes idézni az Itv. módosításáról szóló tájékoztatót is: „Több helyen módosult az illetéktörlés, visszatérítés szabályozása. Így a 80. § (1) bekezdésének b) pontja kiegészül azzal az esettel, amikor a bíróság a jogügylet érvénytelenségét állapítja meg. A 80. § (1) bekezdés c) pontjának szövege pedig kiegészül a felek általi felbontás illetve a felmondás esetével, egyértelművé téve ezáltal, hogy minden olyan esetben, amikor a szerződés bármely okból történő megszűnése nyomán az ingatlan nyilvántartási állapot helyreáll, az illeték visszatérítésének, törlésének van helye.”

Összességében tehát elmondható, hogy a szabályozás az illeték visszatérítés lehetséges köreinek bővítésével, valamint a szubjektív elévülési határidő bevezetésével jóval tágabb körűvé és „lazábbá” tette az illetékek visszatérítésének lehetséges körét. Valamint megszüntette a „megfizetett” és „meg nem fizetett” illeték közötti különbségtételt és azonos szabályozást vezetett be mindkettőre nézve. Ha ehhez hozzátesszük még a Legfelsőbb Bíróság elvi mondatát is, mely szerint a „vagyongyarapodás hiányában az illetéket törölni kell” (KGD2006. 40), elmondható, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok szerint valójában minden esetben visszajár az illeték, ha valamilyen indokból nem kerül sor az alapügylet (az ingatlan adásvétel) teljesülésére.

Az ügy másik lényeges aspektusa annak a megállapítása, hogy melyik elévülési szabályokat kell alkalmaznia az adóhatóságnak, valamint a bíróságoknak: a 2013. január 1-e előtti illetéktörvényt vagy 2013. január 1-től az Art.-ben levő szabályokat. Ezt a 2012. évi CLXXVIII. törvény az egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról 204. §-a, illetve az Itv. 99/F. § (1) bekezdése szabályozza: Az Art. elévülésre vonatkozó szabályait a 2013. január 1-jét követően illetékkiszabásra bemutatott vagy más módon az állami adóhatóság tudomására jutott vagyonszerzési ügyben, illetve kezdeményezett eljárásban kell alkalmazni. Tehát az, hogy a jelenleg hatályos kedvezőbb szabályozás vagy a korábbi szigorúbb szabályozás érvényesül-e, az dönti el, hogy mikor adták be az adásvételi szerződést a felek a földhivatalhoz.

Továbbá, ha a 2013. január 1 előtti jogszabályokat kell alkalmazni, az is eldöntendő a megfelelő elévülési szabályok kiválasztásában, hogy az illeték meg lett-e fizetve vagy sem.

Megsértett alapjogi rendelkezések

1. Tulajdonhoz való jog

Az Alaptörvényben nevesített tulajdonhoz való joggal ellentétes, hogy az Itv. 77/A.§ (1) és 79. § (2) bekezdései kizárják az illetékelőleg visszatérítését 5 éven túl. Az államnak ugyan joga van a törvényben szabályozott keretek között az állampolgárok „adóztatására” illeték formájában, de azt csak a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan teheti meg. A tulajdonhoz való jog ugyanis kétség kívül alapvető jog, amelyre irányadó az I) cikk rendelkezése, miszerint alapvető jog más alapvető jog

² 2012. évi CLXXVIII. Tv. részletes indokolása

³ 2012. évi CLXXVIII. Tv. 199. § Az Itv. 79. § (2) és (3) bekezdései helyébe a következő rendelkezések lépnek:
 „(2) Az adózás rendjéről szóló törvény elévülésre vonatkozó szabályait kell alkalmazni
 a) a meg nem fizetett illeték törlésére, és a megfizetett illeték visszatérítésére irányuló kérelem benyújtásának, vagy
 b) a meg nem fizetett illeték hivatalból történő törlésének, és a megfizetett illeték hivatalból történő visszafizetésének határideje tekintetében.

(3) Ha a bíróság a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan szünteti meg vagy korlátozza a vagyonszerzést, az illeték törlésére, visszatérítésére a (2) bekezdés szerinti határidőn túl is, legfeljebb azonban a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül van lehetőség.”

érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható, törvényben meghatározott módokon. (2299/B/1991. AB határozat)

Az Illetéktörvény az a törvényes keretrendszer, ami meghatározza az állam „mozgásterét” az állampolgárok vagyónátruházási tranzakcióihoz kapcsolódó vagyonelevonásakor. Az Itv. 1. § (1) pedig a következőképpen szól: vagyonszerzési illetéket visszatértes vagyónátruházás esetén kell fizetni, valamint a 18. § (2) alapján az illetékfizetési kötelezettség az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megszerzésére terjed ki. Az illetékelőleg lényegét tekintve egy előzetesen beszédett váromány az állam részéről, ami majd a tulajdonjog-bejegyzéssel válik valós, jogosan beszédett illetékké. Ha az alapügylet kiürül, akkor az ahhoz kapcsolódó, ahhoz képest járulékos illetékfizetés is tárgyatlanra kell, hogy váljon. Ha nem kerül sor vagyónátruházásra, az állam nem lehet jogosult illetékelőleg végérvényes beszédésére. Ha az illetékelőleg visszatérítését kizárjuk, az a költségvetés alaptalan gazdagítását jelenti, hiszen olyan tranzakció után keletkezik végleges fizetési kötelezettség, mely sosem járt volna az államnak. Hiszen itt valójában nem is illetékről van szó, hanem csak egy előlegről.

A tulajdonhoz való jogra irányadó a jogegyenlőség és megkülönböztetés tilalmának követelménye is. Ezért a magán és az állami vagyon között nem lehet diszkriminálni, azok hasonló szintű védelmet élveznek, ezért egy olyan jogszabályi rendelkezés, ami az állam tulajdonszerzését előnybe helyezi, szükségszerűen a magántulajdon sérelmét is jelenti egyben.

2. Emberi méltóság és egyenlő bánásmód követelménye (XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.)

Az Alkotmánybíróság több határozatában megerősítette azt a felfogását, mely szerint a XV. cikk „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság. A jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára tehát azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék. Ez a követelmény pedig az egész jogrendszerre kiterjed, ugyanis a közhatalmat gyakorlók kötelesek egyenlő elbánást biztosítani a joghatósága alá tartozó minden személy számára. Ebből következik, hogy egy adott szabályozás abban az esetben nem felel meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Vagyis a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő **megkülönböztetéseket tilalmazza**. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, **ha a különbségtétel önkényes**. A hátránnyal járó különbségtétel az általános mérce szerint akkor minősül önkényesnek, **ha nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka**. Ennek ellenőrzéséhez **elsődlegesen az intézkedés legitim célját szükséges vizsgálni**. Ezen kívül szükséges értékelni egyfelől azt, hogy az intézkedés alkalmas-e a legitim cél eléréséhez, másfelől pedig azt is, hogy az elérni kívánt, legitim cél által kijelölt személyek köre egybeesik-e az intézkedéssel érintett személyek körével. Mindezen szempontok nyújtanak lehetőséget annak eldöntéséhez, hogy egy különbségtétel önkényesnek, ésszerű indokot nélkülözőnek tekinthető-e” {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]; megerősítette többek között: 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [50]; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [40]-[46]}

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a tilalom az azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan alkotmányos indok nélkül tett megkülönböztetésre terjed ki, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Nem tekinthető viszont hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható - azonos csoportba tartozó - személyi körben lehetséges {például: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [168], 3/2014. (I.21.) AB határozat, Indokolás [46]-[47]}.

Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [pl. 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont az Alkotmány 70/A. §-ába ütköző hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző

tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható - azonos csoportba tartozó - személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket.” [8/2000. (III. 31.) AB határozat, ABH 2000, 56, 59.]

A XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja. {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd még: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [42]-[43]}. Ebből következik, hogy az ilyen megkülönböztetés igazolhatósága a nem alapjogok tekintetében is különleges szigorúsággal vizsgálendő.

Jelen esetben két szinten szükséges vizsgálni az illetékek elévülésére vonatkozó jogszabályok diszkriminatív hatását, valamint azok önkényességét és legitimitását. Az illeték visszatérítésére jogosultak körét - habár azok indoka széles körű és önmagában is időben változó szabályozású - homogénnek tekinthetjük, ha elsősorban és mindenekelőtt (ahogy az az ügyben is történt) az elévülés kérdését vizsgáljuk.

1. A visszatérítésre jogosultak körén belül eltérő szabályozás vonatkozik azokra, akik 2013. január 1.-je előtt nyújtottak be visszatérítési kérelmet és azokra, akik ezután tették/teszik ezt. Utóbbi körre egy jelentősen hosszabb és szubjektív elévülési határidő érvényesül.

2. A visszatérítési kérelmet 2013. január 1.-je előtt benyújtottak között eltérő elévülési szabály vonatkozik azokra, akik megfizették az illetékek/illetékelőleget és azokra, akik ezt nem tették meg. Különösen diszkriminatív az utóbbi megkülönböztetés, hogy a törvény azokra vonatkozóan, akik a kivetett illetéket nem fizették meg, kedvezőbb elévülési szabályokat rendel alkalmazni.

Mindkét esetre igaz, hogy a megkülönböztetés önkényes, hiszen a jogalkotó alkotta meg mesterségesen ezeket a különböző elévülési szabályokat és azoknak legitim indoka sincsen, ami alapján a diszkrimináció magyarázható lenne. Nem lehet legitim indok a szabályozás pozitív továbbfejlesztése, ami mellett megmarad a korábbi hátrányosabb szabályozás vagy a földhivatali eljárások korábbi hatékonytalansága. Különösen igaz ez az illetékelőlegre vonatkozóan, ami egy váromány az állam részéről és nincs legitim alapja annak, hogy annak elévülését szigorúbban szabályozza, mint a „normális” illetékét. Továbbá az sem tűnik legitim indoknak, hogy a meg nem fizetett illeték (főleg ha feltételezzük, hogy az jogszabályellenes magatartásból ered/ is eredhet) elévülését kedvezőbben szabályozzák: ezt legfeljebb eljárási racionalizmus indokolhatja, de nem legitim ok.

Az ügyben egészen konkrétan is tetten érhető az önkényes diszkrimináció: a többi magánszemély közül, akikkel az eladó Kft. szerződést kötött, volt olyan aki nem is fizette meg az illetékelőleget és végül a fizetési kötelezettsége törlésre került. Illetőleg volt olyan is, aki azt jelentős, több éves késedelemmel fizette meg és ezért azt az adóhatóság kérdés nélkül visszatérítette neki (a vonatkozó NAV határozat a peranyag része). A hivatkozott vevőjelölt esetében is teljesen hasonlóak a tényállásban leírtak (tehát a földhivatal törölte a tulajdonjog fenntartással történt eladás tényét, miután megegyeztek az új tulajdonossal) és az adóhatóság magát a visszatérítési okot sosem kérdőjelezte meg, hanem visszatérítette az illetéket. Az én esetemet ilyen módon „csak” az elévülés különböztette meg.

Összefoglalva kiemelem, hogy ha ugyanez a tényállás 2013 után állt volna be (tehát ha 2013 után beadott vagyonátruházási szerződés nem teljesülése miatt kértem volna az illeték visszatérítését), akkor mind a visszatérítési indokok, mind az elévülés szabályai szerint köteles lenne az adóhatóság az illetéket visszafizetni, (sőt ki sem vethette volna az illetéket, amíg az bejegyzésre nem került volna). Valamint ha nem fizettem volna meg vagy jelentős késedelemmel fizettem volna meg az illetéket az adóhatóság határozatait megszegve, akkor végül az illetékfizetési kötelezettségem törlésre kerülhetett volna vagy visszatérítette volna

azt az adóhatóság. Hangsúlyozom azt is, hogy nem volt jogi lehetőségem a visszatérítési kérelem korábbi benyújtására (mivel a felszámolási eljárás önmagában is több mint 5 évig tartott, ezalatt pedig a függő jogi helyzet fennállt), tehát nem én késlekedtem azzal.

Véleményem szerint tehát a támasztott jogszabályi rendelkezés

-egyrészt az miatt volt alaptörvény-ellenes, hogy a megkülönböztetést alkalmazott azok között, akik az illetéket megfizették és azok között, akik ezt nem tették meg, (talán nem is véletlen, hogy ezt a különbségtételt a jogalkotó 2013-tól korrigálta);

-másrészt azzal vált alaptörvény-ellenessé, hogy időközben az illeték-visszatérítés feltételei (annak köre és elévülése) megváltoztak, ugyanakkor a jogalkotó nem módosította ennek megfelelően a korábbi jogszabályokat, hogy orvosolja az esetleges diszkriminatív helyzetet.

Az ún. „jó közigazgatáshoz” való jog mintájára fogalmazza meg az Alaptörvény a bíróságokon kívül a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozóan is a tisztességes eljárás követelményét, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül (...) intézzék. Elvként érvényesül tehát a pártatlan és részrehajlás nélküli ügyintézés, amelynek megvalósítása szoros összefüggésben áll a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint az emberi méltóság alkotmányos elveivel. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a hatóság ne alkalmazhatna megkülönböztetést, hanem csak azt az indokolatlan megkülönböztetést tiltja, ami az ügy elbírálása szempontjából lényegtelen körülményeken alapul, amely szempontok főként az adott ügytípusra vonatkozó anyagi jogszabályokból fakadnak. Mindez egyben a személyek egyenlő méltóságúként történő kezelését is jelenti.

3. A jogállamiság megsértése (B) cikk (1))

A jogállam fogalmi elemei a jogtudomány szerint a következők: a) a jog uralma, a törvényesség biztosítása; b) a jogbiztonság követelménye; c) az önkényesség tilalma; d) a független bírói szervekhez való fordulása joga; e) az emberi jogok védelme; f) a diszkrimináció tilalma, a törvény előtti egyenlőség elve.

Az előző pontban leírtak miatt az illetékelőleg elévülésének megtámadott szabályai kapcsán elmondható, hogy azok mind az önkényesség tilalmát, mind a diszkrimináció tilalmát sértik. Mindezt közvetetten a jogállamiság sérült a bírói döntésekkel.

Mind a Ket.-ben foglalt alapelveknek, mind Magyarország jogállamiságának mondana ellent, ha a törvény, valamint annak alkalmazásával az adóhatóság, illetve a bíróságok a jogkövető magatartást hátrányosabban kezelnék, mint a nem jogkövető, nem jóhiszemű magatartást. Hogyan férne meg egy jogállamban az, hogy ugyanazon tényállás alapján az adóhatóság olyannak visszautalja az illetéket, aki éveken keresztül hűzta-halasztotta az illeték megfizetését, nekem viszont ne adja vissza a pénzem azért, mert én az adóhatóság határozatának és a jogszabályoknak megfelelően jártam el?

4. A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. (28. cikk)

Ugyancsak a fentiekben leírtak alapján merül fel a 28. cikkben megfogalmazott követelmények megsértése a bíróságok által. Hiszen az Illetéktörvény elsődleges célja, hogy az alapján vagyonszerzési illetéket visszterhes vagyónátruházás esetén kelljen fizetni (Itv. 1. § (1)), valamint hogy az illetékfizetési kötelezettség az ingatlanhoz kapcsolódó vagyoni értékű jog megszerzésére terjedjen ki (18. § (2)). Ennek ellenére a bíróságok jóváhagyták az adóhatóság azon döntését, hogy egy létre nem jött ügyletre (és egy soha meg nem fizetett vételárra!) kivetett illeték ne kerüljön visszatérítésre. Sőt egyenesen hátrányosan diszkriminálták az alkalmazott jogszabály által a jogkövető magatartást. Hiszen olyan esetben visszatérítésre került az illeték, ahol jogkerülő magatartással szándékosan késlekedtek az illeték megfizetésével, abban az esetben pedig nem amikor a kiszabott határidőben megfizetésre került az illeték. Ez a jogalkotás és jogalkalmazás sem a józan észnek, sem a közjónak nem megfelelő és azt sem lehet elmondani, hogy erkölcsös és gazdaságos célt szolgált volna.

A 28. cikk az, ami felhatalmazza a bíróságokat arra, hogy feladatukat a jogrendszer teljességét tekintve, jogfejlesztő módon végezzék, hogy valós igazságszolgáltatást tudjanak nyújtani. Jelen ügyben a bíróságok ezt a feladatukat alaptörvény-ellenesen nem végezték el, habár erre többféle indítványt is tettem:

a. Az alkalmazandó Illetéktörvény tekintetében javasoltam, hogy a visszatérítést mint önállóan „kezdeményezett” eljárást értékeljék és így a 2012. évi CLXXVIII. törvény 204. §-át, illetve az Itv. 99/F. § (1) -át alkalmazva jelen ügyben a 2013. január 1. óta hatályos elévülési szabályokat alkalmazzák. Valójában az eredeti illetékkiszabási eljárás és a visszatérítés értelmezhető két különböző eljárásként, hiszen a visszatérítést csak és kizárólag az ügyfél „kezdeményezi” és nem minden illetékeljárás része.

b. A bíróságok az illetékelőlegekre vonatkozó szabályokat nem az illetékelőleg mint külön és különös intézményfajta figyelembevételével „választották ki”, illetve értelmezték. Az illetékkiszabásra bejelentéskor (2006-ban és 2007-ben) hatályos Itv.-ben ugyanis van egy külön fejezet az illetékelőlegre, amin belül külön is szabályozásra kerül az illetékelőleg visszatérítése: A 77/A. § (5) bekezdése szerint az állami adóhatóság a megfizetett illetékelőleget 30 napon belül hivatalból visszatéríti, ha az illetékvisszatérítés (80. §) feltételei fennállnak. Tehát nem lett volna szükséges a bíróságoknak az illetékekre vonatkozó általános elévülési szabályokat alkalmazni, ha elismerik, hogy az illetékelőleg egy külön intézmény, ami külön fejezet alatt kerül szabályozásra. Mivel az illetékelőleg visszatérítéséről a törvény külön is rendelkezett az illetékelőlegről szóló cím alatt, megkülönböztető módon rendezte az illetékelőleg visszatérítésének szabályait az illeték visszatérítésének szabályaitól. Ezt a bíróságok nem vették figyelembe. Ennek azért van különös relevanciája, mivel az illetékelőleg visszatérítéséről szóló 77/A. § (5) bekezdésben csak a 80. §-ra történik utalás, az elévülésről szóló 79. § (2) bekezdésre viszont nem, vagyis az nem feltétele az illetékelőleg visszatérítésének! Ha az elévülés 79. § (2)-beli szabályai vonatkoznának az illetékelőlegre is, akkor a jogalkotónak nem lett volna szükséges utalnia a 80. paragrafusra sem a 77/A. § (5) bekezdésben.

Jogfejlesztő értelmezéssel valójában a korábbi szabályozás módjából és magának az illetékelőlegnek a jellegéből is levezethető, hogy az nem évülhet el, mivel az csak egy előzetes indikációt fejez ki az illeték jövőbeni megállapítására és nagyságára vonatkozóan. A bíróságok igazságszolgáltatási alapfunkciója azt gondolom megköveteli, hogy a jogszabályokat olyan módon értelmezzék, hogy ne születhessen hátrányosabb döntés, mint amilyen a jelenleg hatályos – letisztázott és részben továbbfejlesztett - jogszabályok alapján születne. Tény, hogy ha ugyanez a tényállás 2013 után állt volna be, akkor mind a visszatérítési indokok, mind az elévülés szabályai szerint köteles lenne az adóhatóság az illetéket visszafizetni, sőt ki sem vethette volna az illetéket.

c. Végül a bíróságok alkalmazhatták volna az Itv. 79. § (3) bekezdését is, mely szerint ha a bíróság a vagyonszerzés időpontjára visszahatóan szünteti meg vagy korlátozza a vagyonszerzést, az illeték törlesztésére, visszatérítésére a (2) bekezdés szerinti határidőn túl is, legfeljebb azonban a bírósági határozat jogerőre emelkedésétől számított hat hónapon belül van lehetőség.

Ezért kértem a bíróságokat, hogy a cégbíróság 2015. július 22-i végzését a felszámolás befejezéséről olyan bírósági döntésnek minősítsék, amely a fenti rendelkezés körébe tartozik. Végeredményben a cégbíróság végzése pontosan egy olyan döntés volt, amely a az adós korábbi szerződéseinek lehetetlenülését eredményezte azzal, hogy megszüntette az egyik szerződő felet. Ugyan a szerződést a jövőre vonatkozóan szüntette meg, de a vagyonszerzés vonatkozásában az eredeti állapotot állítja helyre, hiszen vagyonszerzés/tulajdonjog végeredményben így sosem áll fenn. A cégbíróság végzése 2015. július 22-én került közzétételre, tehát a 2015. december 15-én benyújtott visszatérítési kérelem még a 6 hónapos határidőben került volna beadásra.

Összefoglalva tehát azt gondolom, hogy több az Alaptörvény több helyen is sérült azáltal, hogy a bíróságok az illeték illetékkiszabásra bejelentéskor (2006-ban és 2007-ben) hatályos 1990. évi XCIII. törvény 77/A § (1) és 79. § (2) bekezdésére alapozták döntéseiket, mely szerint a meg nem fizetett illeték bármikor törölhető, a megfizetett illeték a megfizetést követő öt éven belül téríthető vissza. Továbbá, hogy ezeknek a rendelkezéseknek az illetéktörvény 2013-as pozitív irányú továbbfejlesztése utáni alkalmazása alapjogellenes azok diszkriminatív volta és azáltal a törvény előtti egyenlőség és emberi méltóság megsértése miatt.

Gödöllő, 2018. január 12.

